

НАУЧНА СЕСИЯ ПО СЛУЧАЙ 100-ГОДИШНИНАТА ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ДИМЧО ДЕБЕЛЯНОВ

На 28 март т. г. се навършиха 100 години от рождението на поета Димчо Дебелянов. По този повод на 26—27. III. в аулата на СУ „Климент Охридски“ се проведе юбилейна научна сесия, организирана от Българската академия на науките, Института за литература и ОС за духовно развитие, София. На сесията, открита със слово на директора на ЕЦЕЛ проф. д-р Георги Димов, присъстваха Любомир Павлов, първи зам.-председател на Съвета за духовно развитие при Министерския съвет; Любомир Левчев, председател на СБП; Николай Долгеров, първи секретар на Софийския окръжен комитет на БКП; Стефан Дикин, председател на ОС за духовно развитие; Никола Филчев, зам.-председател на ОС за духовно развитие; Бобе Йовков, първи секретар на ОБК на БКП в Копривница; чл.-кор. проф. Ефрем Каранфилов, директор на Института за литература.

Кратко слово за пленителния творчески свят на Димчо Дебелянов произнесе Любомир Левчев.

Основния доклад („Тихата победа“), посветен на житейската и творческата съдба на поета, изнесе проф. д-р Стоян Каролов. Като характеризира творчеството на Дебелянов, проф. Каролов очерта мястото, което той заема в развитието на българската лирика и изобщо на националната ни литература.

На сесията бяха изнесени 29 доклада и научни съобщения. Авторите — научни сътрудници, преподаватели във ВУЗ, библиотеци и музейни работници и др. — характеризираха творческото дело на поета от различни страни, допълниха биографията му с нови сведения.

В своя доклад „Военната лирика на Димчо Дебелянов“ проф. Ефрем Каранфилов анализира последните стихове на рано загиналия поет, като прокара паралел между тях и военната проза на Йордан Йовков. На стихотворенията от фронта отдели внимание и проф. д-р Васил Колевски в доклада си „Поетичният завет на Дебелянов“. Той ги разглежда във връзка с творчеството на редица наши поети и писатели от времето на Първата световна война (В. Карагьозов, Вл. Мусаков, Ив. Вазов и др.), постави ги в контекста на антивоенната ни литература от второто десетилетие на XX век.

Голяма част от докладите бяха посветени на романтическите и символистичните произведения на поета. В доклада си „Димчо Дебелянов и художествената полиморфност на българския символизъм“ проф. д-р Розалия Ликова задълбочено и многостранно анализира тези творби, като направи ценни наблюде-

ния и изводи за художественосвоеобразния характер на българския символизъм.

Върху поетиката на отделни стихотворения, които дават основание да се говори за символизъм в творчеството на Дебелянов, върху мотиви и образи в тях се спряха много от младите участници в сесията. На някои мотиви в една от най-представителните творби на българския символизъм — „Легенда за разблудната царкния“ — бяха посветени докладите на н. с. к. ф. н. Едвин Сугарев („За някои основни мотиви в „Легенда за разблудната царкния“) и к. ф. н. Иван Младенов („Бляновега на безприютния“). Наблюденията върху образните превъплъщения на мотивите за заключената душа, за излъганото очакване, за човешката идентичност (Е. Сугарев) и за безприютността (Ив. Младенов), както и интересните съпоставки с творби на други поети от това поколение (Лилеве, Траянов, Ясенов и др.), могат да се определят като приносни в тълкуването на Дебеляновата лирика.

Възможност за обогатяване на представите за мотивната и образната специфика на Дебеляновия символизъм дадоха докладите на гл. ас. от ПУ „Пансий Хилендарски“ к. ф. н. Клео Протохристова („За спомена и припомнянето в поезията на Дебелянов“), гл. ас. от ВПИ—Шумен, к. ф. н. Мильо Петров („Печалиният странник на Дебелянов“), н. с. к. ф. н. Христина Балабанова („Кръстопътни мотиви в поезията на Дебелянов“), н. с. к. ф. н. Светла Гуляшка („Белоцветните вишни — една своеобразна интерпретация на Дебеляновото светоусещане“), ас. от СУ „Климент Охридски“ к. ф. н. Милена Кирова („Мотивът за смъртта в поезията на Димчо Дебелянов“). В тях източниците на разглеждащите мотиви и образи бяха потърсени както в индивидуалната творческа съдба на поета и в поетическата нагласа на поколението на българските символисти, така и в някои влияния на наши и чужди творци.

На основни в цялостното творчество на Димчо Дебелянов идеи и образи посветиха докладите си ст. н. с. д-р Иван Сарандев („Черната песен на поета“) и ст. н. с. Петър Велчев („Като воин в тъмнина“). В детайлния анализ на едноименното стихотворение Ив. Сарандев направи и редица наблюдения върху композицията и стихосложението на творбата. Стихът и семантиката в поезията на Дебелянов бяха с вещина характеризирани в доклада на н. с. к. ф. н. Рая Кунчева.

Пейзажът в поезията на Дебелянов беше предмет на анализ в два от докладите. Доц. Симеон Хаджикосев съсредоточи вниманието си върху пейзажа и неговите художествени функции („Пейзажът в лириката на Дебелянов“), а н. с. к. ф. н. Цветанка Атанасова потърси мястото на поета в развитието на пейзажната ни лирика след Освобождението

и анализира някои творби с оглед пейзажната образност в тях (Дебелянов в развитието на пейзажната ни лирика).

В доклада си „Хуморът на Дебелянов“ н. с. к. ф. н. Вихрен Чернокожев се спира на хумористично-сатирични произведения, останали по страниците на периодиката и в писмата на поета, които не са проучени досега, но които по своеобразен начин допълват облика на Дебеляновата лирика.

Поетическото творчество на Димчо Дебелянов не беше обект на самоцелни анализи. Независимо от проблематиката, свързана с конкретни творби или мотиви, образи и идеи, авторите на докладите успешно съчетаваха конкретния със сравнителния анализ, търсеха връзката на Дебеляновата поезия с творчеството на неговите предходници и учители в литературата, стремяха се да намерят мястото и пряко създаденото от следващите поколения наши поети.

Такива съпоставки, предимно в областта на идейно-емоционалния свят и на поетиката, бяха предмет и на специално внимание в една част от докладите. Ст. н. с. Елена Димитрова се беше поставила за задача да очертае отношението на Дебеляновата лирика към творчеството на Пею Яворов, а н. с. к. ф. н. Свилен Каролев пренесе това отношение към поезията на един по-късен творец — Атанас Далчев.

На проблема за хуманизма в творчеството на Димчо Дебелянов и Александър Блок се спира в доклада си ст. преп. от ВИТИЗ „Кръстьо Сарафов“ к. ф. н. Екатерина Даскалова. Сия Атанасова от Националния музей на българската литература говори за връзките на поета с младите сътрудници на сп. „Звено“ и за участието му в Подвързачовото издание.

Под заглавие „Димчови страници“ Михаил Неделчев се спира на отношението на редица наши поети към Дебелянов, които са му посветили свои произведения.

Немалка част от научните съобщения и докладите имаха за цел да разкрият неизвестни страни от контактите на Димчо Дебелянов с поети и писатели, да открият пресечните точки на техните житейски пътища, да се спрат на моменти от живота на поета, свързани с различни хора и места. Интересни и ценни сведения, извлечени от архивни документи, се изнесоха от Християна Илиева от дома „Литературна Стара Загора“ (Димчо Дебелянов и старозагорските поети), Елена Фуриаджиева от НБКМ („Гео Милев и Димчо Дебелянов“), Мая Атанасова от дома-музей на поета в Копривница (Димчо Дебелянов и Копривница), Весела Гълъбова от историческия музей в Ихтиман (Димчо Дебелянов и връзките му с Ихтиман). А Евгени Михайлов съобщи „Някои нови подробности и пояснения около гибелта и погребението на Димчо Дебелянов на фронта през октомври 1916 г.“.

Биографична и библиографска стойност имаха съобщенията на Надежда Александрова от Националния музей на българската литература („Първото посмъртно издание на Димчо Дебелянов“) и Донка Правдомирова от НБКМ

(„Неизвестни прижизнени публикации на Димчо Дебелянов в периодичния печат“). Към тях трябва да се причисли и съобщението на н. с. к. ф. н. Лотос Бораджиева за преводите на Дебелянови творби на арабски език.

В трите си заседания, председателствувани от проф. д-р Георги Димов, проф. Милена Цанева и проф. д-р Стоян Каролев, юбилейната сесия премина в делова атмосфера. Изнесените доклади и научни съобщения не само по количеството си, но и по своята задълбоченост и нов поглед върху творчеството на поета могат да се определят като ценен принос във вече внушителната по обем литература върху житейската съдба и поетическия свят на Димчо Дебелянов.

Сесията, посветена на 100-годишнината от рождението на поета, беше закрыта от проф. д-р Стоян Каролев.

Пенка Ватова

НАУЧНА СЕСИЯ ПО СЛУЧАЙ 80-ГОДИШНИНАТА ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ЕМИЛИЯН СТАНЕВ

На 23 април 1987 г. в Големия салон на БАН се състоя научна сесия, посветена на 80-годишнината от рождението на писателя Емилиян Станев. Тя бе организирана от Института за литература и в нея взеха участие видни наши критици, литературоведи, преподаватели, млади научни работници.

Встъпително слово, с което тя бе открита, произнесе акад. А. Балевски. В него той подчерта, че много ще бъдат изследователите на творчеството на големия писател, но сред тях с особена емоционална сила ще се отличават думите на онези, които лично са познавали човека и творца Ем. Станев.

Основен доклад — „Емилиян Станев от разказа до романа“ — изнесе акад. П. Диневков. С дълбока ерудиция и проникновен критически поглед той проследи развитието на писателя, характеризира основните етапи в творчеството му и определи мястото му в българската разказна и романична традиция. Изложението на чл.-кор. проф. Е. Каранфилов — „Художник на природата“ — в блестяща есеистична форма разкри суровия реализъм на Ем. Станев в разказите му за дивите животни, чрез който той постига неповторимо емоционално въздействие и заема важно място в българската анималистика. След него своето литературоведско становище изложи проф. Р. Ликова („Философия и художествена структура в романите на Емилиян Станев“). С тази тема проф. Ликова навлезе в сложната проблематика на историческите романи на писателя, спира се на неговите основни идейно-естетически концепции и художествената им реализация. С любов и вдъхновение Н. Станева — съпруга на писателя — прочете непубликувани откъси от дневника му, съдържащи редица интересни факти и размисли, които допълват